

ORGANISTA

Rok I

Marzec 1999

3 (4)

MUZYKA W LITURGII

Sobór Watykański II dowartościowując znaczenie liturgii podniósł konkretne zasady, którymi mają się kierować dobierający pieśni - zwłaszcza na liturgię Eucharystii - czy to kantorzy, organiści, czy też inni muzycy kościelni. W 1967 roku Kongregacja Kultu Bożego określiła: *nie wystarczy, by pieśń była eucharystyczna; jest rzeczą właściwą, aby śpiew odpowiadał częściom Mszy świętej, świętom lub okresom liturgicznym.* (MS 36) Podobnie określa wydany w 1988 roku *List Okólny Kongregacji: śpiewy w celebracjach, zwłaszcza Eucharystii, a także w nabożeństwach, niech będą zgodne z charakterem tego okresu i jak najbardziej odpowiadają tekstom liturgicznym.* Od uchwalenia *Konstytucji o Liturgii*, w czasie Mszy świętej śpiewają wszyscy zgromadzeni, czyli cały obecny Lud Boży. Dzieje się to zwłaszcza podczas trzech procesji: na wejście, przygotowanie darów ofiarnych oraz na Komunię. Sobór zaleca aby dobór pieśni wykonywanych przez lud podczas sprawowania Liturgii Eucharystii czy innych Sakramentów jak również nabożeństw, były skorelowane z treściami podanymi przez Pismo św. jak również z modlitwami mszalnymi.

ks. Robert Tyrała

SŁUŻYĆ PANU (3)

Świętymi bądźcie

Powołanie do świętości odnosi się do każdego z nas. Zostać świętym to znaczy zostać zbawionym czyli osiągnąć cel ostateczny naszego życia. Według nauki Soboru Watykańskiego II, świętość jest jedna, choć realizujemy ją na różnych drogach, *każdy w swoim powołaniu.* Mamy

uświęcać się poprzez codzienne obowiązki naszego powołania. Kapłani przez życie kapłańskie, zakonnicy i zakonnice w życiu zakonnym, małżonkowie przez obowiązki życia małżeńskiego i rodzinnego, ludzie żyjący samotnie poprzez służbę innym. I trzeba powiedzieć, że są także grupy chrześcijan, którzy to dążenie do świętości mają ułatwione. Do nich należą zakonnicy kapłani oraz siostry zakonne. Ich życie łączy się ściśle z modlitwą, mszą św. i innymi sakramentami świętymi. Oni na co dzień stykają się blisko ze Słowem Bożym i z racji swego powołania mają być szczególnymi przewodnikami dla innych w życiu religijnym.

Bardzo blisko kapłana czy siostry zakonnej jest na pewno w tym dążeniu do świętości osoba pełniąca funkcję organisty. Jest blisko zwłaszcza z racji łatwego dostępu do modlitwy i sakramentów. Ciągłe, codziennie obraca się w atmosferze *sacrum* spotkania z samym Bogiem. Jest to z jednej strony duża szansa i ułatwienie w dążeniu do świętości z racji powołania organistowskiego, ale także ogromna odpowiedzialność za wykorzystywanie tego daru, bo niebezpieczeństwo rutyny i minimalizmu życiowego stale nam zagraża. Na co zatem osoba pełniąca funkcję organisty w dążeniu do świętości powinna kłaść nacisk?

- na wyrobienie w sobie ducha modlitwy, aby w ten sposób pogłębiać stale swoją wiarę i wypraszać sobie łaskę Bożą.
- na wykorzystanie każdej mszy św. (co jest bardzo trudne), jako największego źródła łaski Bożej.
- na formowanie swego życia według Słowa Bożego, które do nas dociera.
- na doskonalenie swego warsztatu pracy (techniki gry, interpretacji, repertuaru pieśni). Tutaj troska o poziom własnej gry i poziom śpiewu w parafii powinny być brane ciągle pod uwagę. Twórczy niepokój w tej dziedzinie jest szczególnie cenny. Z tego powinniśmy się rozliczać na rachunku sumienia przed każdą spowiedzią św. *Coraz wyżej* – to hasło, które powinno przyświecać każdemu z nas jako chrześcijanom.

W Wielkim Poście obejmujemy refleksją dziedzinę swojej pracy dziękując za wszystko dobro, które czynimy na Chwałę Bożą i prosząc o światło Ducha Świętego na przyszłość.

ks. Grzegorz Cekiera

ROK LITURGICZNY

Wielki Post

III niedziela

W:	<i>Wysłuchaj Panie</i>	n Sdl. 150
OF:	<i>Boże jesteś moim Bogiem</i>	n Sdl. 562
K:	<i>Boże w dobroci</i>	n. Sdl. 510

U: *Jezu ufam Tobie* 3x
Z: *Bądź mi litościw* Sdl. 356

IV niedziela

W: *Pokładam w Panu* n Sdl. 572
OF: *Ty Boże wszystko wiesz* n. Sdl. 576
K: *Serce me do Ciebie wznoszę* n. Sdl. 573
U: *Duszo Chrystusowa* L. 175
Z: *Zawitaj ukrzyżowany* n. Sdl. 151

V niedziela

W: *Wstanę i pójdę do mojego Ojca* Mgn. 206
OF: *Pan Jezus nasze grzechy* n. Sdl. 134
K: *Jezu miłości Twej* L. 298
U: *Przepuść Panie przepuść* Mgn. 206 L. 179
Z: *Wstań, który śpisz* Mgn. 207

VI niedziela – Niedziela Palmowa czyli Męki Pańskiej

Dojście do miejsca poświęcenia palm: *Chrystus wodzem* n Sdl. 244

Procesja z palmami: *Dzieci Hebrajskie* n Sdl. 155
Króluj nam Chryste n Sdl. 245
Of: *Krzyżu Święty* n. Sdl. 122
K: *Wisi na krzyżu* n Sdl. 146
Witam Cię witam n Sdl. 299
U: *Cóż Ci Jezu damy* n Sdl. 518
Z: *Idziesz przez wieki* n Sdl. 581
Pozwól mi Twe męki śpiewać n Sdl. 139

Uroczystość Zwiastowania Pańskiego – 25 marca

W: *Archanioł Boży Gabriel* n Sdl. 1
OF: *Zdrowaś Maryja* n Sdl. 405
K: *Bądźże pozdrowiona* n Sdl. 252
U: *Magnificat* n Sdl. 722
Z: *Zdrowaś bądź Maryja* n Sdl. 19

ks. Robert Tyrała

DZIEJE MUZYKI W KOŚCIELE KRAKOWSKIM – III

Czasy Piastowskie (1000 – 1370) – 3

Organy w Polsce pojawiły się już prawdopodobnie w XII wieku. Istnienie organów za Piastów potwierdza szereg źródeł (patrz I, 1), m. in. istnieje przekaz historyczny informujący, że w roku 1259 w Sandomierzu podczas napadu Tatarów zginął tamtejszy organista, dominikanin o imieniu Tomasz. Jest to pierwszy polski organista znany z imienia. Pojawienie się stosunkowo wcześniej organów w naszym kraju, pozwala na przypuszczenie, że tak typ instrumentu jak i jego rozwiązania techniczne (skonstruowanego już w kraju) nie był zbyt opóźniony w stosunku do Zachodu z którego przyszedł. Były to najprawdopodobnie kilku głosowe pozytywy bez pedału o zasięgu 3 oktaw, albo regały to jest instrumenty piszczałkach stroikowych drewnianych albo metalowych o zakresie dwóch do trzech oktaw. Popularyzacja tego instrumentu w kraju nastąpiła dzięki zakonnikom. W Krakowie instrument ten również zaczął się rozpowszechniać. Był on obecny nie tylko w Katedrze wawelskiej ale także i w innych nowo powstających kościołach, których liczba z tego okresu wynosi ok. 8, nie licząc opactwa benedyktynów w Tyńcu i cystersów w Mogile. W archiwaliach krakowskich z XIV wieku pojawia się informacja, że w 1373 roku wyasygnowano pewną sumę pieniędzy organiście Marcinowi na reperację organów w kościele Bożego Ciała na Kazimierzu. Mówiąc o organach rzeczonoego okresu nie można pominąć budowniczych tego wspaniałego instrumentu. Z zachowanych dokumentów okresu staropolskiego wynika, że określano ich jako: *magister organorum*, *laborator organorum*, *organifex* lub wreszcie z niemieckiego *orgelmacher*. Zaś muzyka grającego na organach nazywano w obowiązującej wówczas łacinie terminem *organarius*. Często określenie organista – organmistrz funkcjonowało zamiennie, powodując pewne zamieszanie. Zdarzało się jednak, że organista był zarazem i budowniczym organów czyli organmistrzem jak to niejednokrotnie wynika z zachowanych dokumentów. Organmistrzostwo już od poł. XIV wieku stawało się w Polsce sztuką dość powszechną. Początkowo działali na tej niwie organmistrzowie niemieccy – organy bowiem jak wiadomo przyszły do Polski z Zachodu. Akta miejskie Krakowa już w 1321 notują imię organmistrza Zygmunta. Wiadomo też z zachowanej umowy, że polski organmistrz Jan Wanc z Żywca zbudował w roku 1381 dla kościoła w Kętach organy z klawiaturą pedałową. Jest to pierwsza wzmianka w Polsce o klawiaturze pedałowej. Wynika z tego, że Polska była jednym z krajów w którym pedał wprowadzono do organów najwcześniej.

ks. dr hab. T. Przybylski SDB